

III

(Akty przygotowawcze)

TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY

130. SESJA PLENARNA KR-U, 4.7.2018–5.7.2018

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Nieuczciwe praktyki handlowe w łańcuchu dostaw żywności

(2018/C 387/09)

Sprawozdawca: Jacques BLANC (FR/EPL), mer La Canourgue

Dokument źródłowy: Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorstwami w łańcuchu dostaw żywności –

COM(2018) 173 final

I. ZALECANE POPRAWKI

Poprawka 1

Artykuł 1

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p data-bbox="336 1518 620 1547"><i>Przedmiot i zakres stosowania</i></p> <p data-bbox="177 1581 794 1749">1. Niniejsza dyrektywa ustanawia minimalny wykaz zakazanych nieuczciwych praktyk handlowych między nabywcami i dostawcami w łańcuchu dostaw żywności i określa minimalne zasady dotyczące ich egzekwowania oraz ustalenia dotyczące koordynacji między organami egzekwowania prawa.</p> <p data-bbox="177 1783 794 1951">2. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do niektórych nieuczciwych praktyk handlowych, które występują w związku ze sprzedażą produktów spożywczych przez dostawcę będącego małym i średnim przedsiębiorstwem na rzecz nabywcy, który nie jest małym ani średnim przedsiębiorstwem.</p> <p data-bbox="177 1984 794 2101">3. Niniejszą dyrektywę stosuje się do umów dostawy zawartych po dniu wejścia w życie przepisów transponujących niniejszą dyrektywę, określonych w art. 12 ust. 1, akapit drugi.</p>	<p data-bbox="975 1518 1259 1547"><i>Przedmiot i zakres stosowania</i></p> <p data-bbox="798 1581 1417 1749">1. Niniejsza dyrektywa ustanawia minimalny wykaz zakazanych nieuczciwych praktyk handlowych między nabywcami i dostawcami w łańcuchu dostaw żywności i określa minimalne zasady dotyczące ich egzekwowania oraz ustalenia dotyczące koordynacji między organami egzekwowania prawa.</p> <p data-bbox="798 1783 1417 1928">2. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do nieuczciwych praktyk handlowych, które występują w związku ze sprzedażą produktów spożywczych przez dostawcę na rzecz nabywcy, który nie jest małym ani średnim przedsiębiorstwem.</p> <p data-bbox="798 1984 1417 2101">3. Niniejszą dyrektywę stosuje się do umów dostawy zawartych po dniu wejścia w życie przepisów transponujących niniejszą dyrektywę, określonych w art. 12 ust. 1, akapit drugi.</p>

Uzasadnienie

Ograniczenie zakresu stosowania dyrektywy miałooby negatywny wpływ na organizacje producentów lub duże spółdzielnie, które nie spełniają kryteriów MŚP, podmioty te bowiem nie byłyby chronione przed nieuczciwymi praktykami handlowymi. Te organizacje producentów lub spółdzielnie z pewnością nie mają takiej samej siły przetargowej jak podmioty kupujące ich produkty, zważywszy na koncentrację występującą na dalszych etapach łańcucha dostaw. Ponadto ewentualność taka wyraźnie kontrastowałaby z długofalowymi działaniami podejmowanymi przez Komisję w celu koncentracji podaży poprzez zastosowanie wspólnej organizacji rynków, gdyż pośrednio penalizowałaby organizacje producentów, które nie wchodzą w zakres definicji MŚP. Zakaz stosowania nieuczciwych praktyk handlowych nie obejmowałby też nieuczciwych praktyk handlowych, których dostawca przemysłowy – np. średniej wielkości przedsiębiorstwo sprzedające produkty składające się w znacznej części z produktów rolnych – doświadczałby ze strony dystrybutora. Tymczasem jest to nieuzasadnione z ekonomicznego punktu widzenia, zważywszy na konieczność ochrony ogniw najbardziej narażonych na nieuczciwe praktyki handlowe.

Poprawka 2

Artykuł 2

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p style="text-align: center;"><i>Definicje</i></p> <p>Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:</p> <p>termin „nabywca” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną mającą siedzibę w Unii, która kupuje produkty spożywcze w drodze handlu. Pojęcie „nabywca” może obejmować grupę takich osób fizycznych i prawnych; [...]</p>	<p style="text-align: center;"><i>Definicje</i></p> <p>Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:</p> <p>a) termin „nabywca” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, niezależnie od miejsca prowadzenia działalności, która kupuje produkty spożywcze w drodze handlu. Pojęcie „nabywca” może obejmować grupę takich osób fizycznych i prawnych;</p> <p>b) termin „nieuczciwa praktyka handlowa” oznacza działanie, które polega na poddaniu lub usiłowaniu poddania partnera handlowego zobowiązaniom powodującym zachwianie równowagi między prawami i obowiązkami stron; [...]</p>

Uzasadnienie

- a) Celem dyrektywy jest również zapobieganie przypadkom, w których działania zakupu będą podlegały offshoringowi, a przy tym nie będzie się stosował żaden przepis. Tak więc dla zapewnienia spójności należy wziąć pod uwagę nabywców mających siedzibę w UE i tych z siedzibą poza UE.
- b) Wydaje się też istotne, aby w dyrektywie znalazła się wystarczająco otwarta definicja tego, czym jest nieuczciwa praktyka handlowa.

Poprawka 3

Artykuł 3 ustęp 1

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p style="text-align: center;"><i>Zakaz stosowania nieuczciwych praktyk handlowych</i></p> <p>1. Państwa członkowskie zapewniają wprowadzenie zakazu stosowania następujących praktyk handlowych:</p> <p>a) nabywca płaci dostawcy łatwo psujących się produktów spożywczych później niż w ciągu 30 dni kalendarzowych od daty otrzymania faktury od dostawcy lub później niż w ciągu 30 dni kalendarzowych od daty dostarczenia łatwo psujących się produktów spożywczych, w zależności od tego, która z tych dat jest późniejsza. Zakaz ten ma zastosowanie bez uszczerbku dla:</p>	<p style="text-align: center;">Zakaz stosowania nieuczciwych praktyk handlowych</p> <p>1) Państwa członkowskie zapewniają wprowadzenie zakazu stosowania przynajmniej następujących praktyk handlowych:</p> <p>a) nabywca płaci dostawcy produktów spożywczych później niż w ciągu 30 dni kalendarzowych od daty otrzymania faktury od dostawcy lub później niż w ciągu 30 dni kalendarzowych od daty dostarczenia produktów spożywczych, w zależności od tego, która z tych dat jest późniejsza. Zakaz ten ma zastosowanie bez uszczerbku dla:</p>

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>— skutków opóźnień w płatnościach i środków zaradczych określonych w dyrektywie 2011/7/UE;</p> <p>— możliwości zastosowania przez nabywcę i dostawcę klauzuli dotyczącej podziału wartości w rozumieniu art. 172 lit. a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013.</p> <p>b) nabywca anuluje zamówienia łatwo psujących się produktów spożywczych w tak krótkim czasie, że nie można racjonalnie oczekiwać, iż dostawca znajdzie alternatywny sposób zbytu lub wykorzystania tych produktów;</p> <p>c) nabywca jednostronnie i z mocą wsteczną zmienia warunki umowy w sprawie dostaw dotyczące częstotliwości, terminu lub wielkości dostaw, standardów jakości lub cen produktów spożywczych;</p> <p>d) dostawca płaci za marnotrawstwo produktów spożywczych, do którego dochodzi w siedzibie nabywcy i które nie jest spowodowane zaniedbaniem ani winą dostawcy.</p>	<p>— skutków opóźnień w płatnościach i środków zaradczych określonych w dyrektywie 2011/7/UE;</p> <p>— możliwości zastosowania przez nabywcę i dostawcę klauzuli dotyczącej podziału wartości w rozumieniu art. 172 lit. a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013;</p> <p>— porozumień zawartych przez organizacje międzybranżowe uznane na podstawie art. 157 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady.</p> <p>b) nabywca anuluje zamówienia łatwo psujących się produktów spożywczych w tak krótkim czasie, że nie można racjonalnie oczekiwać, iż dostawca znajdzie alternatywny sposób zbytu lub wykorzystania tych produktów;</p> <p>c) nabywca jednostronnie i z mocą wsteczną zmienia warunki umowy w sprawie dostaw dotyczące częstotliwości, terminu lub wielkości dostaw, standardów jakości lub cen produktów spożywczych;</p> <p>d) dostawca płaci za marnotrawstwo produktów spożywczych, do którego dochodzi w siedzibie nabywcy i które nie jest spowodowane zaniedbaniem ani winą dostawcy.</p> <p>e) nabywca odsprzedaje produkt w stanie niezmienionym po cenie niższej od rzeczywistej ceny zakupu, uwzględniającej opłaty i koszty transportu;</p> <p>f) nabywca stosuje ceny zakupu produktów spożywczych nadmiernie niskie w stosunku do kosztów produkcji poniesionych przez dostawcę;</p> <p>g) nabywca fakturuje usługę, która nie odpowiada żadnej usłudze rzeczywiście zapewnionej lub której koszt jest wyraźnie nieproporcjonalny w stosunku do wartości zapewnionej usługi;</p> <p>h) jedna ze stron umowy narzuca kryteria i sposób ustalania cen, które sprawiają, że cena nie jest ani określona, ani możliwa do określenia.</p>

Uzasadnienie

Nieuczciwe praktyki dotyczą – i utrudniają sytuację – zarówno dostawców towarów łatwo psujących się, jak i dostawców towarów o długim terminie trwałości. Zakres dyrektywy należy zatem poszerzyć.

W porozumieniach branżowych, przyjętych przez członków jednomyślnie, można ewentualnie przewidzieć przepisy inne niż te zawarte w projekcie dyrektywy, w szczególności odnośnie do terminów płatności.

a) Właściwe jest wprowadzenie zakazu odsprzedaży ze stratą, aby powstrzymać utratę wartości na każdym etapie łańcucha dostaw żywności. Należy bowiem uniknąć wojny cenowej, w której wielkie sieci sprzedaży detalicznej będą uzyskiwać zawyżone marże na niektórych produktach, zwłaszcza rolnych, w celu zrekompensowania kosztów walki o niektóre podstawowe produkty.

- b) Podobnie cena płacona producentom nie powinna być nadmiernie niska w stosunku do kosztów produkcji. Jest nieakceptowalne, by rolnicy nie byli w stanie utrzymać się ze swojej pracy i byli zmuszeni do sprzedaży ze stratą. Należy zatem karać nabywców, którzy dokonują zakupu po nadmiernie niskich cenach lub zmuszają swoich dostawców do kupowania potrzebnych im surowców rolnych po nadmiernie niskich cenach. Ścisłą definicję nadmiernie niskich cen sprzedaży należy określić w zależności od sektora i regionu.
- c) Celem jest zastosowanie sankcji w przypadku wszelkich płatności, które nie mają odpowiednika w postaci usługi zapewnionej dostawcy lub które są nieproporcjonalne w stosunku do świadczonej usługi. Wyzwanie polega na tym, że płatność na rzecz europejskiej centralnej jednostki zakupującej musi być siłą rzeczy uzasadniona.
- d) Cena wskazana w umowie musi być określona lub możliwa do określenia, tj. obie strony przez cały czas obowiązywania umowy powinny móc znać cenę, jaka zostanie zapłacona.

Poprawka 4

Artykuł 3 ustęp 3

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Jeżeli nabywca żąda zapłaty w sytuacjach opisanych w ust. 2 lit. b), c) i d), nabywca powinien, na żądanie dostawcy , podać dostawcy szacunkową wysokość płatności jednostkowej lub ogólnej, w zależności od tego, która z tych wartości jest odpowiednia, a także – w przypadku sytuacji opisanych w ust. 2 lit. b) i d) – również kalkulację kosztów oraz podstawę tej kalkulacji.	Jeżeli nabywca żąda zapłaty ściśle związanej z zapewnioną usługą w sytuacjach opisanych w ust. 2 lit. b), c) i d), nabywca powinien podać dostawcy szacunkową wysokość płatności jednostkowej lub ogólnej, w zależności od tego, która z tych wartości jest odpowiednia, a także – w przypadku sytuacji opisanych w ust. 2 lit. b) i d) – również kalkulację kosztów oraz podstawę tej kalkulacji.

Uzasadnienie

Płatności wymagane od dostawców muszą podlegać ścisłym uregulowaniom i być systematycznie uzasadniane.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

1. Uważa, że należy zdecydowanie wzmocnić rynkowe mechanizmy gwarantowania rolnikom dochodów, aby ograniczyć negatywne skutki silnych wahań cen produktów rolnych z myślą o utrzymaniu działalności rolniczej we wszystkich regionach, zwiększeniu jej konkurencyjności oraz zachowaniu prężnych społeczności wiejskich.
2. Zauważa, że regulacja zmienności cen produktów rolnych oraz zwalczanie nieuczciwych praktyk handlowych w ramach łańcucha dostaw żywności są ze sobą ściśle powiązane, ponieważ wahania na rynkach nasilają nierówność układu sił, jeśli chodzi o podział wartości dodanej w poszczególnych branżach, a wynikające z tego rozstrzygnięcia są najczęściej niekorzystne dla producentów, których siła przetargowa jest ograniczona m.in. z powodu rosnącej koncentracji przemysłu rolno-spożywczego, a zwłaszcza sprzedaży detalicznej na dużą skalę.
3. Przyjmuje z zadowoleniem inicjatywę Komisji, by opracować ustawodawstwo europejskie mające na celu zwalczanie nieuczciwych praktyk handlowych, do czego wzywał w swojej opinii w sprawie regulacji zmienności cen. W opinii tej zalecał opracowanie europejskich regulacji wymierzonych przeciwko nieuczciwym praktykom handlowym w łańcuchu dostaw żywności – co zaproponowano w rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 7 czerwca 2016 r. (2015/2065(INI)) – ponieważ: umowy oznaczają pewien podział ryzyka, ale nie korygują w dogłębny sposób braku równości stron; przepisy antymonopolowe nie są wystarczające, by zaradzić nieuczciwym praktykom handlowym i nierównemu układowi sił, które charakteryzują sektor rolno-spożywczy; mechanizmy samoregulacji podmiotów tego sektora nie zawsze są skuteczne z punktu widzenia zapewniania uczciwego postępowania na rynku, w szczególności dlatego, że rolnicy i przetwórcy często boją się złożyć skargę, obawiając się, że zostaną wykluczeni z rynku; potrzebny jest akt prawny na poziomie Unii Europejskiej, aby ujednoczyć warunki konkurencji i sprawić, by rolnikom i konsumentom europejskim oferowane były uczciwe warunki sprzedaży i zakupu.
4. Sądzi, że wniosek ten stanowi dobrą podstawę do kontynuowania prac, jednak trzeba pójść o krok dalej, aby zwiększyć ochronę rolników. Obecnie dochody rolników są o 40 % niższe od średniego wynagrodzenia. Natomiast wartość produktu rolnego dzieli się następująco: do rolnika trafia średnio 21 % tej wartości, przetwórcza otrzymuje 28 %, a dystrybutor 51 %. Należy podjąć działania, aby zapewnić większą równowagę stosunków handlowych i zwiększyć wartość przypadającą rolnikom w wydatkach na żywność ponoszonych przez gospodarstwa domowe, jak to zalecił KR w opinii w sprawie WPR po roku 2020.

5. Uważa za konieczne, by w omawianym wniosku dotyczącym dyrektywy uwzględniono zasadniczy zakaz stosowania nieuczciwych praktyk handlowych, zgodnie z zaleceniami zawartymi w ocenie skutków, co mogłoby stanowić odpowiedź na ewentualne nieuczciwe praktyki w przyszłości.
6. Chociaż zgadza się z Komisją Europejską, że MŚP są najbardziej podatne na nieuczciwe praktyki handlowe, jest zdania, że należy rozszerzyć zakres wniosku, aby objął nie tylko rolników i MŚP będących dostawcami, ale także wszystkie podmioty łańcucha dostaw żywności, niezależnie od miejsca prowadzenia działalności.
7. Uznaje za niezbędne rozszerzenie zakazu opóźnień w płatnościach także na produkty o długim terminie trwałości.
8. Stoi na stanowisku, że należy rozszerzyć wykaz zakazanych nieuczciwych praktyk o przypadek odsprzedaży ze stratą oraz karać kupno po cenach niższych od kosztów produkcji.
9. Uważa za konieczne zakazanie dyskryminujących lub nieprzejrzystych aukcji elektronicznych.
10. Sądzi, że trzeba określić kryteria i sposób ustalania cen, które powinny zostać ujęte w umowach zawieranych z rolnikami, tak aby mogli w każdej chwili obliczyć cenę, której mogą żądać.
11. Uważa, że w uzupełnieniu do krajowego systemu kontroli i przy odpowiednim uwzględnieniu krajowych okoliczności, środków i najlepszych praktyk należy przewidzieć mechanizm europejski, aby nie dopuścić do tego, że transgraniczne nieuczciwe praktyki handlowe nie byłyby objęte kontrolą.
12. Biorąc pod uwagę proces umiędzynaradawiania przedsiębiorstw, w szczególności w sektorze rolnym, zaleca, by w przepisach uwzględnić także transakcje z udziałem nabywców lub dostawców mających siedzibę w państwach trzecich, tak aby zachęcić MŚP do kupowania poza granicami UE i zapewnić ochronę unijnych przedsiębiorstw, które sprzedają swoje produkty nabywcom zagranicznym.
13. Ponadto jest zdania, że omawiana dyrektywa nie wystarczy, by poprawić sytuację rolników, jeśli nie zmieni się ogólnych ram prowadzenia działalności rolniczej.
14. Uważa, że w uzupełnieniu do omawianej dyrektywy należy:
 - a. uczynić kontraktowanie atrakcyjnym dla producentów dzięki umowom, w których ceny powinny obowiązkowo być określone z uwzględnieniem kosztów produkcji w rolnictwie;
 - b. wprowadzić dodatkowe środki w zakresie przejrzystości cen;
 - c. walczyć z nadmierną koncentracją sektora dystrybucji, sektora rolno-spożywczego i sektora czynników produkcji rolnej;
 - d. rozwijać sprawiedliwsze międzynarodowe stosunki handlowe w dziedzinie rolnictwa, jak to zalecono w opinii w sprawie WPR po 2020 r.

Bruksela, dnia 4 lipca 2018 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów